

## גדרי התשובה

### ספר האמונות והדעות מאמר ה

עניני התשוב' ארבעה, העזיבה, והחרטה, ובקשת הכפרה, ושיקבל על עמו שלא ישנה. ארבעתם מקובצים במקרא במקום התשובה, באמרו (הושע י"ד ב - ה) שובה ישראל עד יי' אלהיך כי כשלת בעונך קחו עמכם דברים ושוב אל יי' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמ' עוד אלהינו למעשה ידינו. ואמרו שובה, שוב ממה שהיית בו, והוא שער עזיבת החטאים. ואמרו כי כשלת, רוצה בו החרטה, רוצה לומר כי החטאים ההם רעים ומכשילים. ואמרו קחו עמכם, רוצה בו בקשת הכפרה... ואמרו אשור לא יושיענו, ועל סוס לא נרכב, ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו. שער עזיבת ההשנות.

א • ג'ב הכתיב : ה'א'ה' ל'ה'ש'כ'ר' ד'צ'ן

### רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה א

כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים, וידוי זה מצות עשה, כיצד מתודין:

מתחיל מ'א'ב

- א. אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך
- ב. והרי נחמתי ובושתי במעשי
- ג. ולעולם איני חוזר לדבר זה,

וזהו עיקרו של וידוי, וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח, וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה, ויתודו וידוי דברים שנאמר והתודה אשר חטא עליה, וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי מלקות אין מתכפר להן במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו, וכן החובל בחבירו והמזיק ממונו אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם שנאמר מכל חטאות האדם.

א • ה'א'ב'ן א'ח'י ה'ח'ל'מ'ת' : מ'ע'ש'ה

### רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה א

אי זו היא תשובה גמורה, זה שבא לידו דבר שעבר בו ואפשר בידו לעשותו ופירש ולא עשה מפני התשובה, לא מיראה ולא מכשולון כח, כיצד הרי שבא על אשה בעבירה ולאחר זמן נתייחד עמה והוא עומד באהבתו בה ובכח גופו ובמדינה שעבר בה ופירש ולא עבר זהו בעל תשובה גמורה, הוא ששלמה אמר וזכור את בוראיך בימי בחורותיך, ואם לא שב אלא בימי זקנותו ובעת שאי אפשר לו לעשות מה שהיה עושה אף על פי שאינה תשובה מעולה מועלת היא לו ובעל תשובה הוא, אפילו עבר כל ימיו ועשה תשובה ביום א מיתתו ומת בתשובתו כל עונותיו נמחלין שנאמר עד אשר לא תחשך השמש והאור והירח והכוכבים ושובו העבים אחר הגשם שהוא יום המיתה, מכלל שאם זכר בוראו ושב קודם שימות נסלח לו.

מתחיל מ'א'ב

ל'א'ב ה'ח'ל'מ'ת' כ'ב'ר ה'ס'נ'י ב'ס'ק א' ל'א'ר ה'ס'נ'י א' ה'ש'נ'י !?

ס'ז א'ח'ר א'ט'ל'א'ם  
א'ין ס'ט'י'ה ב'ין א'י'ט'ו'ר  
א'ל'ו' ל'ח'ט א'ח'ר ס'ז'ר א'ל'ו'

• דרך אישיו של ה' חזרה : מחשבות  
אן טל

### רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ב

ומה היא התשובה:

- א. הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו
- ב. ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד שנאמר יעזוב רשע דרכו וגו',
- ג. וכן יתנחם על שעבר שנאמר כי אחרי שובי נחמתי

ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם שנאמר ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו וגו', וצריך להתודות בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בלבו. אצ"כ ק"ט יצאה מצ"ה

• נקודת ה' הרה"ט

### רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ז

כמה מעולה מעלת התשובה, אמש היה זה מובדל מה' אלהי ישראל שנאמר עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם, צועק ואינו נענה שנאמר כי תרבו תפלה וגו' ועושה מצות וטורפין אותן בפניו שנאמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, מי גם בכם ויסגר דלתים וגו', והיום הוא מודבק בשכינה שנאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם, צועק ונענה מיד שנאמר והיה טרם יקראו ואני אענה, ועושה מצות ומקבלין אותן בנחת ושמחה שנאמר כי כבר רצה האלהים את מעשיך, ולא עוד אלא שמתאווים להם שנאמר וערבה לה' מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכשנים קדמוניות.

### ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער א יא

ודע כי מי אשר חטא על דרך מקרה, כי התאוה תאוה ויחזק עליו יצרו ויתקפהו, ולא נחלצו רעיוניו וחושיו בפגעו בו, ולא מהרו לגעור בים התאוה ויחרב, על כן יגורוהו היצר בחרמיו, ונפל במכמוריו לפי שעתו ועתו, בהיות רוח היצר רע מבעתו, ולא מאשר חפצו ורצונו למצוא עונו, ולעשות כמוהו אחרי זאת - ראשית תשובת האיש הזה החרטה, ולשים יגון בלבו על חטאתו ולהיות נפש נענה ומרה כלענה, אחרי כן יוסיף בכל יום יראת ה' בנפשו, ויתן חתת אלקים בלבבו בכל עת, עד אשר יהיה נכון לבו בטוח בה', כי אם יוסיף יעבור בו היצר ויפגשהו כפעם בפעם, ורבה עליו תאותו כמשפט הראשון. לא יהיה נפתה לבו עליו - ויעזוב דרכו, כמו שנאמר (משלי כח, יג): "ומודה ועוזב ירוחם", הזכיר תחלה "ומודה" על החרטה והוידוי, ואחר כך "ועוזב".

2 סוגים של תשובה

אך האיש המתיצב על דרך לא טובה, תמיד, וגבר על חטאיו דורך בכל יום ושונה באולתו, ושב במרוצתו גם פעמים רבות, וכל עת אוהב הרע ומכשול עונו ישים נוכח פניו, רוצה לומר התאוה והיצר, וחפצו ומגמתו, אשר לא יבצר ממנו כל אשר יזם לעשות - ראשית תשובת האיש הזה, לעזוב דרכו ומחשבתו הרעה, ולהסכים לקיים ולקבל עליו לבל יוסיף לחטוא, אחרי כן יתחרט על עלילותיו הנשחתות, ויתודה לשוב אל ה', כמו שנאמר (ישעיה נה, ז): "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו".

בין אלה מה שפירש  
ויצטרף סוכה